

ASPECTELE REGIONALE DE DEZVOLTARE A RELAȚIILOR DE PROPRIETATE ÎN AGRICULTURĂ

*Galina ZAPȘA, dr., conf. univ.,
Universitatea Agrară de Stat din Odessa, Ucraina*

Acest articol este dedicat aspectelor teoretice și aplicative de dezvoltare a relațiilor de proprietate în agricultură în contextul caracteristicilor regionale. În baza generalizărilor, abordările teoretice de interpretare a termenului „regiune” sunt dați de definiția sa, ca parte teritorială și de specialitate a sectorului economic al țării, care se caracterizează prin prezența unui subiect înzestrat cu puteri adecvate, unitatea interdependentă a factorilor naturali, istorici, geografici, economici și sociali. În ceea ce privește regiunile, a fost studiată dinamica volumului producției agricole brute în expresie valorică, precum și modificările numărului de întreprinderi agricole în perioadele ante- și postreformă a relațiilor de proprietate. Este dovedit faptul, că regionalizarea în cadrul granițelor naționale ale statului reflectă totalitatea unităților administrativ-teritoriale, care, deținând o anumită independență economică și competență managerială, acționează ca un factor important de influență asupra dezvoltării proceselor economice, inclusiv a relațiilor de proprietate în agricultură.

Cuvinte cheie: regiune, dreptul de proprietate, relațiile de proprietate, agricultură.

Introducere. Dispersarea spațială a producției agricole deține o legătură teritorială cu anumite regiuni. Regionalizarea în interiorul granițelor naționale ale statului reflectă totalitatea unităților administrativ-teritoriale, care, deținând o anumită independență economică și competență managerială, acționează ca un factor important de influență asupra dezvoltării proceselor economice, inclusiv a relațiilor de proprietate în agricultură. La nivel regional, obiectele ce aparțin proprietății statului sau cele municipale sunt distribuite și redistribuite pentru a fi utilizate în agricultură. În conformitate cu legislația în vigoare și puterile regionale, are loc vânzarea, închirierea, transferul de utilizare, privatizarea, inclusiv gratuită, a obiectelor corespunzătoare de proprietate. Organele reprezentative regionale ale gestionării de stat, precum și structurile executive ale administrației publice locale monitorizează respectarea legilor antitrust, desfășurarea politicii de prețuri, dinamica conjuncturii de piață, a indicatorilor eficienței economice a activității întreprinderilor, administrarea impozitelor și taxelor. Astfel, la nivel regional, se formează și funcționează mecanismele organizațional-economice, care promovează sau stagnează dezvoltarea antreprenoriatului, businessului mic și mijlociu, inclusiv în zonele rurale. Atât prevederile menționate, cât și altele servesc ca argumente în favoarea faptului, că regionalizarea activează ca un factor important de influență asupra dezvoltării relațiilor de proprietate în agricultură, precum și demonstrează actualitatea acestui studiu.

REGIONAL ASPECTS OF DEVELOPMENT OF THE PROPERTY RELATIONS IN AGRICULTURE

*Galina ZAPSA, PhD, Associate Professor,
Agrarian State University from Odessa, Ukraine*

This article is devoted to the theoretical and practical aspects of development of the property relations in rural household in the context of regional characteristics. Based on generalizations, theoretical approaches for the interpretation of the term "region" are given by its definition as territorial and specialized part of the economic sector of the country, which is characterized by the presence of a subject endowed with appropriate powers, interdependent unity of the natural, historical, geographical, economic and social factors. In terms of regions, there had been studied the dynamics of gross agricultural production in terms of value and also changes in the number of agricultural enterprises during the pre- and post reform periods of the property relations. It turned out that regionalization within the boundaries of the state reflects all the administrative-territorial units, which, holding a certain economic independence and managerial competence, acts as an important factor influencing on the development of economic processes, including on the property relations in agriculture.

Key words: region, property right, property relations, agrarian sector.

JEL classification: Q10, O34, R12
CZU: 332.145:330.111.62.009 (477)

Introduction. Spatial dispersion of agricultural production has a territorial connection with certain regions. Regionalization within the borders of the state reflects all administrative-territorial units, which, hold a certain economic independence and managerial competence, act as an important factor influencing on the development of economic processes, including the property relations in agriculture. At regional level, the objects belonging to the state or municipal property are distributed and redistributed for being used in agriculture. In accordance with current legislation and regional powers, the trade, lease, transfer of use, privatizations, including for free of the appropriate property objects take place. Regional representative bodies of state management and executive bodies of local government monitor the compliance with antitrust laws, conduct price policy, the dynamic of the market situation, indicators of economic efficiency of enterprises, management of taxes. Thus, at the regional level, there is build and operate organizational and economic mechanisms that promote or slow down the development of entrepreneurship, small and medium enterprises, including in rural areas. As mentioned provisions and other ones serve as arguments in favor of the fact that regionalization acts as an important factor influencing the development of property relations in agriculture, and this also demonstrates the actuality of the study.

The basic content. Theoretical and practical aspects

Conținutul de bază. Aspectelor teoretice și aplicative ale evoluției relațiilor de proprietate în agricultură sunt destinate numeroase lucrări științifice, în care este determinată esența economică a relațiilor de proprietate, sunt caracterizate schimbările structurale în formele de proprietate și gospodărire, sunt analizați factorii ce determină vectorul modern de dezvoltare a acestora. O contribuție semnificativă la studierea aspectelor de proprietate în perioada transformărilor economice profunde în agricultura Rusiei și Ucrainei au efectuat: Buzdalov I. N., Lukinov I. I., Malik N. I., Mesel-Veselyak V. Y., Sahațki N. P., Sabluk P. T., Serkov A. F., Trubilin I. T., Ușachiov I. G., Yurchişin V. V. și alții. Aspectele regionale de dezvoltare socio-economice, inclusiv în agricultură, sunt reflectate în lucrările lui Balahonov O. V., Zaharchenko V. I., Kostyaev A. I., Kurtev I. V., Perșukevichi P. M., Chernyaev A. A., Stroev E. S., Topchiev A. G. și alții. Cu toate acestea, gestionarea proceselor de dezvoltare a relațiilor moderne de proprietate în agricultură trebuie să se realizeze în conformitate cu necesitatea consolidării independenței economice a regiunilor, creșterea rolului administrației locale în soluționarea problemelor socio-economice ale teritoriilor rurale, intensificarea relațiilor de integrare între regiuni la nivel statal și interstatal. Toate acestea condiționează necesitatea continuării studierii problemelor de proprietate în contextul caracteristicilor regionale ale agriculturii.

Generalizarea cercetărilor teoretice în domeniul regionalizării economice denotă despre interpretarea ambiguă de către specialiști a termenului „regiune”. În special, în lucrarea științifică a dlui Dibrov A. S., conceptul „regiune” este considerat ca parte teritorială și de specialitate a complexului economic național, este caracterizat prin unitatea și integritatea procesului de reproducere. Totodată, se remarcă faptul, că regiunea are autonomie politică, atribute ale organelor de putere și direcționare spre dezvoltare durabilă [1, p.5]. Această interpretare, în opinia noastră, este contradictorie conținutului Regiunii de Sud, în componența căreia autorul lucrării în cauză include regiunile Nikolaev, Odesa și Herson din Ucraina, precum și Republica Autonomă Crimeea (RAC). Fiind parte integrantă a complexului economic național, această unitate teritorial-specializată a regiunilor menționate și RAC nu dispun de autonomie politică proprie și atribute de putere. De toate acestea beneficiază doar zonele de tip unitate administrativ-teritorială, care intră în componența Regiunii de Sud.

Controversată, în opinia noastră, este afirmația autorului cu privire la orientarea regiunii spre dezvoltare durabilă, precum și că fiecare regiune este ghidată de principiile economiei, performanței, eficienței utilizării resurselor, deservirii cetățenilor, unității și progresului deciziilor sale organizatorice și bugetare [1, p. 5]. Pozițiile menționate sunt necesare pentru fiecare regiune, dar a afirma că ele sunt proprietate inerentă a obiectului cercetat, în opinia noastră, nu este justificat, deoarece nu corespund pe deplin realităților economiei naționale contemporane.

Totodată, trebuie subliniat faptul, că noțiunea de „regiune” este destul de multiaspectuală, deoarece permite diferențierea unui anumit spațiu după similitudinea și particularitățile mediului natural, istoric, socio-cultural, industrial și economic. Un teritoriu concret istoric și geografic, în calitate de regiune, poate fi evidențiat, de

of the evolution of property relations in farms are described in numerous scientific papers, where the economic essence of the property relations is determined and there are also characterized the structural changes in the forms of ownership and management, there are analyzed factors that influence the modern vector of their development. A significant contribution to the study of property issues during the deep economic transformations in households from Russia and Ukraine was performed by: Buzdalov I.N., Lukinov I.I., Malik N.I., Mesel- Veselyak V.Y., Sahațki N.P., Sabluk P.T., Serkov A.F., Trubilin I.T., Usachiov I.G., Yurchisin V.V. and others. Regional aspects of socio-economic development, including in agriculture, are reflected in the works of Balahonov O.V., Zaharchenko V.I., Kostyaev A.I., Kurtev I.V., Persukevichi P.M., Chernyaev A.A., Stroev E.S., Topchiev A.G. and others. However, management of the development processes of the modern property relations in rural households must be made in accordance with the need to strengthen the regional economic independence, increasing the role of local government in solving socio-economic problems of rural areas, intensification of integration between regions at state and interstate levels. All this make the need for further study of the property issues in the context of the regional characteristics of the farm household.

Generalization of theoretical research in the field of economic regionalization speaks about the ambiguous interpretation by specialists of the term "region". In particular, in the scientific work of Mr. Dibrov A.S., the concept of "region" is considered as a territorial and specialized part of the national economic complex and is also characterized by the unity and integrity of the process of reproduction. However, it is noted that the region has political autonomy, attributes of the power bodies and directed to the sustainable development [1, p 5]. This interpretation, in my opinion, is contradictory to the content of the South Region, where the author includes regions Nikolaev, Odessa and Kherson from Ukraine and the Autonomous Republic of Crimea (RAC). Being a part of the national economic complex, this specialized territorial unit of the mentioned regions and RAC do not have their own political autonomy and power attributes. From all of these benefited only territorial-administrative areas, which are parts of the South Region.

Controversial, in our opinion, is the author's statement about the orientation of the region towards the sustainable development and that each region is guided by the principles of economy, performance, efficient use of resource, servicing of citizens, unity and progress of their organizational and budgetary decisions [1, p. 5]. The listed positions are required for each region, but to say that they are an inherent property of the investigated object, in our opinion, is not justified because they do not fully correspond to the realities of the contemporary economy.

It should also be noted that the concept of "region" is quite multidimensional because it allows the differentiation of a particular space after the similarity and features of the natural, history, socio-cultural, industrial and economic environment. A historically and geographically specific territory, as a region can be highlighted also by

asemenea, prin criteriile: civilizaționale, etnice, confesionale, lingvistice și alte.

La studierea politicii naționale regionale se presupune existența unui subiect legislativ, specific, înzestrat cu puteri adecvate. Deci, este logic de a prezenta regiunea ca o unitate administrativ-teritorială în componența statului. Asamblarea Regiunilor Europene definește, de asemenea, regiunea ca o entitate teritorială, care se formează în drept legal la un nivel inferior celui național și este dotată cu autonomie [2].

Cu toate acestea, considerăm, că această abordare, într-o anumită măsură, limitează utilizarea științifică și practică a termenului „regiune”, întrucât este în mod egal utilizat și în ceea ce privește caracteristicile instituțiilor supranaționale regionale (asemenea Uniunii Europene). Astfel, în funcție de obiectivele de cercetare a unei probleme concrete, caracteristica regiunii se poate referi atât la componenta teritorială în cadrul statului, precum și la teritoriul **interstatal**. Deci, la utilizarea termenului „regiune” trebuie de specificat esența sa privind obiectul de apartenență unui teritoriu intrastatal sau supranațional.

Caracteristicile comune ale regiunii în cadrul statului sunt: teritoriul cu particularități similare naturale și climaterice, istorice, geografice și etno-demografice; o anumită specializare concretă economică de producție teritorială; legăturile economice strânse între subiecții de gospodărire, cooperarea economică de producere ale cărora se desfășoară în limitele teritoriale, definite în baza diviziunii și cooperării muncii; integritatea teritorială socio-economică. Totalitatea caracteristicilor relevante formează teritoriul respectiv ca o unitate relativ independentă și o distinge de alte teritorii. În scopul utilizării eficiente a potențialului de resurse al anumitor teritorii, în ordine legislativă și administrativă, acestea sunt evidențiate și dotate cu putere adecvată de subiect și organizatorică.

Reieșind din obiectivele cercetării expuse privind regionalizarea națională ca factor de influență asupra relațiilor de proprietate în agricultura Ucrainei, regiunea este definită ca parte teritorial-specializată a complexului economic al țării, care se caracterizează prin existența puterii adecvate, definită în mod legal, a subiectului administrativ-teritorial, precum și unitatea factorilor interconectați și interdependenți, istorici, geografici, economici și sociali, ale căror integritate de producere și de gospodărire servește drept legitate a dezvoltării teritoriului dat.

Deosebirile regionale, care au loc în agricultura țării în cadrul aceluiași procese în dezvoltarea relațiilor de proprietate, sunt reflectate de datele statistice oficiale [3, p. 210] cu privire la producția agricolă brută (Tabelul 1).

Analiza datelor numerice din Tabelul 1 denotă că, în anul 2011, conform producției agricole brute la prețuri comparabile din a.2010, primul loc a fost ocupat de regiunea Vinița, căreia i-a revenit valoarea maximă a acestui indicator de 15,065 milioane de grivne sau 6,4% din suma totală pe țară, în general. Despre existența discrepanțelor regionale semnificative indică faptul, că valoarea generată de producția agricolă brută din regiunea Transcarpatia a constituit doar 4044,8 milioane de grivne (1,7%) și a fost de 3,7 ori mai mică, comparativ cu aceeași perioadă din regiunea Vinița.

criterii: civilizational, ethnic, religious, linguistic and other.

To study the regional national policy it is necessary to exist a legislative issue, specifically endowed with adequate powers. So it makes sense to present the region as an administrative-territorial structure of the state. Assembly of European Regions also defines the region as a territorial entity that is legally formed at a sub-national level and is equipped with autonomy [2].

However, we believe that this approach, to some extent, limits the scientific and practical use of the term "region" as it is equally used in terms of features of regional supranational institutions (like European Union). Thus, according to the research objectives of a concrete problem, the feature of region can refer both to the territorial component within the state as well as to the interstate territory. So, when we use the term "region", we must specify its essence regarding the object of belonging to an intra-state or supranational territory.

The common characteristics of the region in the state are: territory with similar, natural and climatic, historical, geographical and ethno-demographic features; a concrete economic production territorial specialization; strong economic links between the management subjects, economic cooperation of production which takes place in the territorial limits defined on the base of division and labour cooperation; socio-economic territorial integrity. All relevant characteristics form the territory as a relatively independent unit and distinguish it from other territories. For an effective use of the potential resources of certain territories, at legislative and administrative levels, they are highlighted and provided with adequate power and organizational subject.

Given the objectives of the presented research regarding the national regionalization as a factor influencing the ownership relations in the agricultural sector of Ukraine, the region is defined as specialized territorial part of the country's economic complex, which is characterized by adequate power, legally defined, the administrative-territorial subject and the unity of the interconnected and interdependent historical, geographical, economic and social factors, whose production and management integrity serves as a legitimacy of the development of the given territory.

Regional differences taking place in the agrarian sector of country's economy in the same processes in the development of property relations are reflected in official statistics [3, p 210] on the gross agricultural production (Table 1).

Analysis of numerical data in Table 1 shows that, in 2011, according to the gross agricultural output in comparable prices from 2010, the first place was occupied by the Vinnytsia region, which accounted for the maximum value of this index of 15.065 million hryvnia or 6, 4% of the total amount in the country in general. About the existence of significant regional disparities indicates the fact that the value generated by the gross agricultural output from the Transcarpathian region was only 4.0448 billion hryvnia (1.7%) and was 3.7 times lower compared to the same period in the Vinita region.

Tabelul 1/Table 1

**Dinamica producției agricole brute conform regiunilor din Ucraina*/
Gross agricultural production dynamics according to the regions of Ukraine**

Regiunea / Region	Indicii producției brute a anului precedent, / Gross production indices of the previous year %					2011, % față de / % towards		2011	
	2005	2008	2009	2010	2011	1990	2000	Producția brută, mil. grivne**	Ratingul regiunilor
Ucraina	100,1	117,1	98,2	98,5	119,9	82,6	154,7	233696,3	X
RA Crimeea	105,6	117,7	104,8	96,1	113,0	73,3	168,4	8314,5	16
Vinița	102,7	125,5	97,0	100,0	119,6	85,0	157,9	15065,0	1
Volyn	100,3	101,1	100,6	101,9	109,6	72,7	132,4	5781,2	22
Dnepropetrovsk	107,1	130,0	95,4	101,3	117,2	99,0	179,9	14475,5	4
Donetsk	102,4	113,3	96,2	102,0	119,7	82,3	144,9	11464,5	7
Jitomir	97,9	106,8	103,1	100,1	113,8	65,1	125,8	7222,6	19
Transcarpatia	99,2	102,6	103,7	97,1	105,4	86,7	123,6	4044,8	25
Zaporizhia	105,9	132,7	88,1	102,1	114,3	67,8	142,4	8737,2	12
Ivano-Frankivsk	99,6	92,7	108,8	100,8	113,3	94,3	128,4	5176,2	23
Kiev	107,1	104,8	98,3	99,4	118,6	96,2	178,3	13627,8	5
Kirovograd	99,6	151,1	89,4	101,9	124,0	85,4	175,8	10542,3	8
Lugansk	120,8	118,0	87,7	91,0	125,3	64,2	155,7	6202,6	20
Lviv	98,5	99,6	101,9	95,7	114,0	81,2	120,5	8400,9	14
Nicholaev	88,6	177,6	100,5	101,3	112,2	78,8	191,8	8374,2	15
Odesa	83,0	159,7	91,2	109,7	106,8	73,7	126,6	10020,3	9
Poltava	104,8	112,4	99,8	89,5	135,7	92,2	212,0	14922,5	2
Rivne	93,7	101,7	100,4	102,3	110,9	77,4	136,5	5993,0	21
Sumy	96,3	106,9	99,7	89,9	136,7	67,0	131,7	7860,1	17
Ternopol	99,0	101,3	102,0	94,9	125,3	76,5	138,3	7295,0	18
Harkov	107,9	107,3	89,0	88,6	148,3	84,9	152,0	13270,6	6
Herson	100,4	141,8	101,2	102,9	122,4	96,3	179,5	9964,3	10
Hmelnițki	87,6	102,6	104,2	99,6	115,5	75,8	131,2	9678,3	11
Cherkask	106,6	129,6	109,0	104,3	117,6	128,5	221,8	14489,1	3
Cernăuți	101,5	100,3	103,5	103,0	110,8	89,9	141,9	4318,6	24
Chernigov	90,1	103,6	98,6	86,6	129,9	66,2	135,2	8455,2	13

*Sursa / Source: * Calculat în baza datelor din sursa [3, p. 210-211]; ** la prețuri comparabile din a.2010. / Calculated based on data from the source [3, p. 210-211]; **at comparable prices from 2010*

Oscilațiile de amplitudine mare se exprimă prin faptul că în 2011, conform producției agricole brute în prețuri comparabile din a.2010, pe locul al doilea a fost clasată regiunea Poltava, valoarea indicatorului care a fost de 14922,5 milioane de grivne (6,3%). Acest indicator depășește de 3,4 ori valoarea costului, generată de producția brută agricolă a regiunii Cernăuți, care ocupă penultimul loc la acest indicator în clasamentul de stat și cărei îi revin 4318,6 milioane de grivne sau doar 1,8% din valoarea totală a țării.

Diferențe semnificative posedă valoarea indicatorilor regiunilor Cherkask și Ivano-Frankivsk, care sunt plasați în clasamentul național al valorii producției agricole brute pe poziții opuse.

Diferențele de natură similară se mențin în regiunile Dnepropetrovsk, Volyn și alte regiuni ale țării.

Dezvoltarea inegală a producției agricole în regiuni cu aceleași relații de proprietate este confirmată de datele statistice oficiale [3, p. 211] referitor la indicii producției agricole brute (Tabelul 1).

Analiza datelor numerice din Tabelul 1 arată, că potrivit creșterii anuale a producției agricole brute (2011 față de anul precedent) primul loc l-a ocupat regiunea Harkov – 148,3%, în timp ce regiunii Carpatice îi revenea o creștere minimă a valorii costului indicatorului dat – în total de 105,4%. Similar, discrepanțe de date înregistrează regiunile Sumy (136,7%) și Odesa (106,8%), Poltava (135,7%) și Volyn (109,6%).

Large amplitude oscillations are expressed by the fact that in 2011, according to the gross agricultural output in comparable prices of 2010, Poltava region was situated on the second place, the value of indicator that was 14.9225 billion hryvnia (6.3%). This indicator exceeds 3.4 times the value of cost generated by agricultural gross output of the Chernivtsi region, that occupy the second lowest place in the national standings and that accounts for 43186 billion hryvnia or only 1.8% of the total of the country.

The value of indicators of Cherkask and Ivano-Frankivsk regions have significant differences that are placed in the national ranking of the value of gross agricultural production on opposite positions.

Differences of a similar nature shall be maintained in the Dnepropetrovsk region, Volyn and other regions.

Unequal development of agricultural production in regions with the same property relations is confirmed by official statistics [3, p. 211] regarding the indices of the gross agricultural production (Table 1).

Analysis of numerical data from Table 1 show that according to the annual growth of the gross agricultural production (2011 related to the previous year) Kharkiv region occupied the first place - 148.3%, while to the Carpathian region had a minimal increase of the value of cost of the given indicator - a total of 105.4%. Similarly, discrepancies of data are recorded by Sumy region (136.7%) and Odesa (106.8%), Poltava (135.7%) and Volyn (109.6%).

A quite obvious character of regional differences

Caracterul destul de evident al diferențelor regionale conform producției agricole brute în prețuri comparabile din anul 2010 se manifestă în dinamică până și după schimbările radicale în relațiile de proprietate în agricultură. Deci, valoarea maximă a producției agricole brute, în 2011 comparativ cu anul 1990, o cotează regiunea Cerkasy (128,5%) – singura dintre toate regiunile țării care depășește nivelul stabilit în perioada de pre-reformă. Totodată, producția brută a agriculturii în anul de raportare a constituit în regiunea Luhansk doar 64,2% din nivelul de pre-reformă.

Aproape de atingerea nivelului de peste hotare, obținut în perioada de pre-reformă, au fost regiunile Dnepropetrovsk (99%), Transcarpatia (96,7%) și Herson (96,3%). În această privință, cu o poziție opusă, se situează regiunile Jitomir (65,1%), Sumy (67%) și Zaporozhye (67,8%).

Existența diferențelor semnificative în dezvoltarea relațiilor de proprietate pe regiunile din Ucraina sunt confirmate de dinamica din ultimii ani a numărului de întreprinderi active agricole, reprezentată prin datele numerice din tabelul 2 [3, p. 224].

Deci, în anul 2011, față de anul 2005, numărul total al întreprinderilor active agricole s-a redus cu 1744 de unități sau cu trei procente. În timpul cercetării, pierderi maxime de subiecți economici în valoare absolută a suportat Republica Autonomă Crimeea – 407 întreprinderi, ceea ce reprezintă 15,4% din valoarea anului de bază.

Reduceri semnificative au avut loc în regiunile Lviv (310 de întreprinderi), Odessa (304) și Donețk (290). Reduceri de la 135 până la 200 de întreprinderi au avut loc în regiunile Volyn, Kiev, Kirovograd, Lugansk, Harkov, Herson, Hmelnițk și Chernihiv. Mai puțin de o sută de gospodării au pierdut doar regiunile: Dnepropetrovsk, Jitomir, Zaporizhia, Ivano-Frankivsk, Sumy, Ternopil și Cherkasy.

Pe parcursul cercetării, pierderi maxime de întreprinderi agricole în valori relative a suportat regiunea Lviv – 18%. Reduceri semnificative au suferit întreprinderile din RA Crimeea (15,4%), Volyn (11,6%) și Donețk (12,4%). În regiunile Hmelnițk, Dnepropetrovsk, Jitomir, Zaporizhia, Ivano-Frankivsk, Kiev, Kirovograd, Lugansk, Odesa, Sumy, Ternopil, Harkov, Herson, Hmelnițki și Cherkasy s-a produs o reducere mai mică de 10% de întreprinderi agricole.

according to the gross agricultural production in comparable prices of 2010 is manifested in the dynamics before and after the radical changes in property relations from the agricultural sector. So, the maximum value of gross agricultural production in 2011 compared with 1990, has the Cerkasy region (128.5%) - the only one of all regions that exceeds the established level in the pre-reform period. However, gross output of agriculture in the reporting year in the Luhansk region amounted to only 64.2% from the pre-reform level.

Close to reaching the level from abroad, obtained in the pre-reform period, were the Dnepropetrovsk region (99%), Transcarpathia (96.7%) and Kherson (96.3%). In this respect, on an opposite position lie Zhytomyr (65.1%), Sumy (67%) and Zaporozhye (67.8%).

The existence of significant differences in the development of property relations in the regions of Ukraine are confirmed by the dynamics of recent years in the number of active agricultural enterprises, represented by the numerical data in Table 2 [3, p 224].

So in 2011, compared to 2005, the total number of active enterprises in agriculture decreased by 1744 units or three percent. During the research, the maximum loss of economic subjects in absolute value had the Autonomous Republic of Crimea - 407 enterprises, representing 15.4% of the value of the base year.

Significant reductions occurred in Lviv region (310 companies), Odessa (304) and Donetsk (290). Reduction from 135 to 200 companies took place in the regions of Volyn, Kiev, Kirovograd, Lugansk, Kharkov, Kherson, Chernihiv Khmelnytskyi. Less than a hundred households have been lost only by the regions: Dnepropetrovsk, Zhytomyr, Zaporizhia, Ivano-Frankivsk, Sumy, Ternopil and Cherkasy.

During the research, the maximum loss of agricultural enterprises in relative values suffered Lviv region - 18%. Significant reductions suffered companies from AR Crimea (15.4%), Volyn (11.6%) and Donetsk (12.4%). In regions Khmelnytskyi, Dnepropetrovsk, Zhytomyr, Zaporizhia, Ivano-Frankivsk, Kiev, Kirovograd, Lugansk, Odessa, Sumy, Ternopil, Kharkiv, Kherson, Khmelnytsky and Cherkasy was a reduction in the number of agricultural enterprises of less than 10%.

Tabelul 2/Table 2

Numărul de întreprinderi agricole active*/ Number of active agricultural enterprises

Regiunile / Regions	2005	2008	2009	2010	2011	2011 față de 2005, %
Ucraina	57877	59059	57152	56493	56133	97,0
Crimeea	2636	2449	2211	2238	2229	84,6
Vinya	2260	2308	2323	2317	2354	104,2
Volyn	1215	1340	1124	1095	1074	88,4
Dnepropetrovsk	4048	4148	4052	4015	4014	99,2
Donetsk	2330	2218	2144	2097	2040	87,6
Jitomir	1389	1428	1349	1296	1300	93,6
Transcarpatia	1604	1670	1813	1759	1752	109,2
Zaporizhia	3034	3067	3033	3035	3019	99,5
Ivano-Frankivsk	805	785	775	767	774	96,1
Kiev	2309	2336	2213	2133	2117	91,7
Kirovograd	3305	3239	3224	3206	3145	95,2
Lugansk	2051	2445	1997	1986	1901	92,7
Lviv	1725	1899	1610	1490	1415	82,0

Tabelul 2/Table 2 continuare

Nicolatvsk	5214	5326	5364	6315	5339	102,4
Odesa	7035	6894	6844	6901	6731	95,7
Poltava	2339	2402	2365	2368	2375	101,5
Rivne	892	942	956	940	904	101,3
Sumy	1274	1232	1240	1227	1189	93,3
Ternopil	1248	1246	1254	1250	1215	97,4
Harkov	2083	1994	1999	1943	1946	93,4
Herson	3073	3075	2963	2872	2876	93,6
Hmelnițki	2006	2063	1878	1844	1826	91,0
Cherkasy	1870	1902	1851	1827	1845	98,7
Cernăuți	948	1122	1036	1009	1019	107,5
Chernihiv	1184	1089	1058	1030	1019	86,1
Kiev	...	440	476	533	715	162,5**

Sursa/Source: *Calculat conform datelor [3, p. 224]; ** 2011 în % față de 2008 / *Calculated with the use of data [3, p. 224]; ** 2011 in % in regard 2008.

În cazul aceluiași tip de relațiilor proprietate, spre deosebire de regiunile în care numărul de întreprinderi agricole a scăzut, în unele regiuni a existat o creștere a numărului de subiecți economici. Pe parcursul perioadei studiate, creșterea maximă a numărului de întreprinderi agricole a avut loc în regiunea Kiev – 275 de întreprinderi. În regiunea Vinița, numărul de gospodării s-a majorat cu 94 de unități sau cu 4,2%, în regiunile Transcarpatia – 148 de unități (9,2%), Nykolaiv – 125 de unități (2,4%), Poltava – 36 de unități (1,5%), Rivne – 12 unități (13%), precum și în Cernăuți – cu 71 de unități (7,5%).

Concluzii. Studiile desfășurate permit fundamentarea următoarelor concluzii generale:

Nivelul existent al relațiilor de proprietate din sectorul agrar al economiei Ucrainei este unul dintre factorii ce formează tendința constantă de reducere a numărului absolut de întreprinderi agricole existente.

Dezvoltarea relațiilor de proprietate în agricultură influențează rata de creștere a numărului de întreprinderi active în diferite regiuni. În condițiile dominației în majoritatea acestora a mișcării regresive a numărului subiecților economici din agricultură, pentru șase regiuni este caracteristică o creștere generală a întreprinderilor, care nu au o referință clară față de localizarea geografică. Acest lucru este demonstrat de creșterea numărului de întreprinderi agricole atât în partea de Vest și Sud, cât și în cea centrală a țării.

În ultimii ani, întreprinderile agricole active, în ciuda afirmației comune despre amplasarea întreprinderilor agricole doar în mediul rural, sunt înregistrate după locul de amplasare în capitala Ucrainei și descriu o creștere constantă în termeni absoluți și relativi.

In the case of the same type of property relationships as opposed to regions where the number of agricultural entities decreased, in some areas there was an increase in the number of economic agents. During the studied period, the maximum increase in the number of agricultural enterprises took place in the Kiev region – 275 businesses. In Vinnytsia region, the number of households increased by 94 units, or 4.2%, in Transcarpathia – 148 units (9.2%), Nykolaiv – 125 units (2.4%), Poltava – 36 U (1.5%) Exactly – 12 units (13%), and Cernauti – by 71 units (7.5%).

Conclusions. The conducted studies allow the substantiation of the following general conclusions:

The existing level of the property relations in the agrarian sector of Ukraine's economy is one of the factors that form the constant tendency to reduce the absolute number of existing agricultural enterprises.

Development of property relations in agriculture influences the growth rate of the number of active firms in different regions. Given the dominance of the regressive movement in major number of them of the economic subjects in agriculture, for six regions there is characteristic a general increase of companies that do not have a clear reference to the geographic location. This is demonstrated by the increasing number of agricultural enterprises both in the West and South, and in the centre of the country.

In recent years, active farms, despite the common claim's location of agricultural enterprises only in rural areas, are recorded after location in the capital of Ukraine and describe a steady increase in absolute and relative terms.

Referințe bibliografice / References

1. ДІБРОВ, А.С. *Економічний розвиток Південного регіону: навч. посібн.* За заг. ред. проф. С.К. Харічкова. Одеса: Товариство "Знання та вміння", 2008. 288 с.
2. Асамблея європейських регіонів. Декларація щодо регіоналізму в Європі [accesat 20 martie 2013]. Disponibil: [http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/PressComm/Publications/Declaration_Regionalism/.dam/110n/ua/DR_UKRAINE\[1\].pdf](http://www.aer.eu/fileadmin/user_upload/PressComm/Publications/Declaration_Regionalism/.dam/110n/ua/DR_UKRAINE[1].pdf)
3. *Сельское хозяйство Украины: статистический сборник 2011*. Киев: Государственная служба статистики Украины, 2012. 387 с.

Recomandat spre publicare: 14.03.2013